

JEZUS VERBINDT HET JOODSE VOLK EN DE KERK

Dr. C.F.M. van den Hout
bisschop van Groningen - Leeuwarden

M. KINZER, *Israël in het hart van de Kerk. Jezus in het hart van Israël*, uitgeverij Scholten, Zwolle 2020 (vertaling en redactie door J. Bol)

Jezus een jood!

Er is in de afgelopen decennia een denkproces op gang gekomen dat niet meer te stoppen is. De ontdekking dat Jezus een jood is, heeft verregaande consequenties die langzaam duidelijker worden en nieuwe theologische vragen oproepen. Om te beginnen: heeft Jezus afstand genomen van zijn godsdienstige afkomst? En hebben de apostelen hetzelfde gedaan? Als dat het geval is moeten we spreken van twee verschillende godsdiensten: jodendom en christendom. Als Jezus geen afstand genomen heeft, is Hij nog steeds jood. Wat betekent dat dan voor de relatie tussen jodendom en christendom? Is het christendom dan een stroming binnen het jodendom? Het antwoord heeft grote consequenties. Het is als met familie. Je komt er nooit van los, hoe anders de weg ook is die je gaat.

De Messiaanse jood

Het probleem van de verhouding tussen Israël en de Kerk komt scherper naar voren op het moment dat een jood Jezus als de Messias belijdt. De vraag doet zich dan voor wat hij of zij met het jood-zijn moet doen. Afzweren? Dat was in de geschiedenis van de Kerk altijd het motto. Er zijn genoeg joden tot in de 20^e eeuw die dit gedaan hebben, gebroken met de eigen rabbijns-joodse gewoonten. Maar als we belijden dat God het verbond met Israël niet heeft gebroken en dat Israël een blijvende status heeft in de heilsgeschiedenis (*Nostra aetate 4**), kunnen we dan zulke eisen nog stellen?

De jood Mark Kinzer belijdt de Messias

Deze en vele vergelijkbare vragen komen naar voren in de publicaties van Mark Kinzer. Hij is een jood die in 1971 tot geloof in Jezus kwam (liever spreekt hij van Jesjoea, waarmee het jood-zijn van Jezus wordt benadrukt). Hij woont in Ann Arbor, in Michigan, Verenigde Staten. Hij promoveerde in 1995 aan de universiteit van Michigan en is voorganger/rabbi van de Messiaans Joodse

gemeente Zera Avraham (zaad/nageslacht van Abraham). Het boek van hem dat recent in het Nederlands is vertaald, heet *Israël in het hart van de Kerk. Jezus in het hart van Israël*.

Israël-christologie

Jezus wordt in de theologie van Kinzer gezien als vertegenwoordiger van Israël, het eerste door God gekozen volk. We noemen dit Israël-christologie. Dit is anders dan de christologie die we in het klassieke Europese christendom gewoon zijn en die geformuleerd is door de eerste concilies. Kort samengevat: Christus is de Zoon van God, mens geworden uit de maagd Maria om ons mensen te redden. De ene persoon met een goddelijke en menselijke natuur: "God uit God, licht uit licht, ware God uit de ware God. Geboren, niet geschapen, één in wezen met de Vader, en dóór wie alles geschapen is." In de klassieke christologie komt de joodse achtergrond van Jezus en de apostelen nauwelijks uit de verf, merkte ik toen ik de cursus christologie van professor B. Janssens (1989-1990) nog eens ter hand nam.

Een plaats in de Kerk voor het Messiaans jodendom

Kinzer pleit voor een plaats voor het Messiaans jodendom in de Kerk. Daarmee bedoelt hij een plaats voor joden die Jezus als de Messias belijden én trouw blijven aan de joodse feesten, besnijdenis, spijswetten en andere praktijken. Dit is een moeilijke positie. Door het (orthodoxe) jodendom worden joden die in Jezus als de Messias geloven niet meer als joden beschouwd en christenen eisten in het verleden dat men de joodse gewoonten afzwoer. De Kerk kan Jezus echter niet los maken van het jodendom en Israël kan zich niet losmaken van Jezus, omdat Hij zijn volk trouw blijft: "Het Joodse volk mag dan met Hem worstelen en het mag proberen zich uit zijn greep te bevrijden, maar dat gaat nooit lukken. Al zou het volk van Hem wegvlugten, Hij vlucht niet weg van hen, Hij blijft in hun midden" (p. 39).

Kinzer leest het Nieuwe Testament vanuit de Israël-christologie en analyseert Efeziërs 1-3 en Romeinen 9-11. Hij vindt voldoende aanknopingspunten om Jezus te typeren als

iemand die zijn eigen godsdienst altijd trouw is gebleven en tot vertegenwoordiger ervan is aangesteld. De exegese van de teksten leidt tot een eigen vertaling, maar het wekt niet de indruk dat hij de tekst naar zijn hand zet. De argumentatie voelt aannemelijk aan.

Het eerste schisma

Israël is het uitverkoren volk van God. In Christus zijn de volken toegetreden, maar dit heeft er niet toe geleid dat de eerste keuze is komen te vervallen. Dit hebben we in het verleden wel gedacht en dat heeft ertoe geleid dat reeds vanaf de 2^e eeuw joden en christenen van elkaar afstand namen, hetgeen leidde tot een schisma waarbij met name de joodse volgelingen van Jezus tussen wal en schip vielen. De Kerk ging zichzelf zien als vervanger van Israël, het nieuwe Israël**, want het oude had afgedaan. De visie op Jezus was destijds het breekpunt. Zou Jezus nu niet de verbinding kunnen vormen? vraagt Kinzer zich af.

De weg terug naar eenheid

De theologie van Kinzer - en dat is goed om op te merken - is een orthodoxe en geen liberale theologie. Hij gelooft in Jezus als degene die verzezen is uit de doden en hij belijdt Jezus als Zoon van God (p. 11). Voor ons katholieken is dat belangrijk om te weten. Er blijven nog genoeg vragen over die we als katholieken aan onszelf moeten stellen en vragen die wij aan Messiasbelijdende joden hebben. Als joden Jezus als de Messias belijden, kunnen zij dan ook de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel onderschrijven? En de Apostolische geloofsbelijdenis? Verwachten wij van hen dat ze zich in de naam van de Drie-ene God laten dopen en vormen? Kunnen we samen het Avondmaal of de Eucharistie

vieren? Welke plaats krijgen de Messiaanse joden ten opzichte van de (katholieke) kerkelijke hiërarchie? Of moet de Kerk zichzelf anders gaan definiëren? Als we de Messiaanse joden een plaats willen geven, zal dat nog een spannend en langdurig proces worden. Het gaat hierbij trouwens niet om een grote groep, maar om een principiële vraag.

Slot

Aan het kruis krijgt Jezus de titel mee 'Jezus van Nazaret, Koning van de Joden'. Maakte dit louter deel uit van de spot die Jezus ten deel viel of raakte - onbedoeld voor de Romeinen en joodse gezagsdragers - de titel aan de waarheid? Als dat zo is, zouden we het ons meer ter harte moeten nemen deze titel theologisch een goede plaats te geven.*** De laatste tijd raken ook katholieken betrokken in deze materie, die in protestantse kring al langer belangstelling kreeg. Christoph kardinaal Schönborn is een voorbeeld van een katholieke theoloog die betrokken is. Het Vaticaan heeft een theologische werkgroep ingesteld die ressorteert onder de Congregatie voor de Geloofsleer. Reden genoeg voor katholieken om in deze materie te participeren.

*Nostra aetate, een verklaring van het Tweede Vaticaans concilie.

**De Kerk omschrijven als 'het nieuwe Israël', zoals het concilie doet in *Lumen Gentium* 9, is te verstaan als het vernieuwde Israël, zoals Kinzer ook schrijft in zijn boek *Searching Her Own Mystery*.

***Conform Matteüs 2,2 en CKK 528.

Omdat het in dit artikel vooral gaat om het jodendom als godsdienst, is gekozen voor consequent jood met een kleine j.

Meer over dit onderwerp:

www.kcv-net.nl/meer/a/onderwerpen/joden-en-kerk

Met toestemming overgenomen uit het tijdschrift *Bouwen aan de Nieuwe Aarde* [2021-1](#)

Mgr. dr. C.F.M. (Ron) van den Hout behaalde een licentiaat Bijbelse theologie aan de Gregoriana in Rome en promoveerde aan de Radboud Universiteit te Nijmegen op het boek van de profeet Zacharia. Hij werd op 3 juni 2017 bisschop van het bisdom Groningen-Leeuwarden.

Meer van hem over dit onderwerp:

[0414](#) *Israël en de volken - Sleutel voor verstaan van hele Bijbel*, over het boek 'De Messias leren' van Edjan Westerman; in [2017-5](#) *De Schrift in haar geheel, van Genesis tot Jezus*, over een boek van Scott en Kimberly Hahn.

Meer over het onderwerp:

Lezingen, dialoog, artikelen, het boek van Mark Kinzer en andere boeken: [Jules Isaac Stichting](#)

[Rubriek Joden – christenen](#) op www.stucom.nl

Onderwerp [Joden en Kerk](#) op www.kcv-net.nl

Dit is document 0473 op www.stucom.nl